

A héber eredetiben a hit szót az emuná jelöli, mely az áman igéből származik s ennek jelentése: támaszkodik. Ómén jelöli az ajtófélfát, melyre az ajtó támaszkodik. Ámán megbízhatót jelent. Ómen igazságot jelent, melyre támaszkodni lehet. Belőle származik az emeth: igazság szó és az ámén vagy ámen, mely igazat, bizonyosat jelenti. Neemán hűségeset, megbízhatót jelent, olvasmib, ami az embert nem hagyja el, nem csalta meg, ami megmarad. Bibliái felfogás szerint egy változatlan és megbízható van s ez a mindig ugyanaz Isten, Jahve! Aki és ami erre a változatlan Istenre vagy az Ő változatlan akaratára támaszkodik, az neemán, megbízható, hűséges. Tehát a szóban a támaszkodás, és pedig a Jahvéra való támaszkodás fontos. A görögben az emunának, mely hitbeli támaszkodást fejez ki, a pistis szó felel meg, mely hűséget, megbízhatóságot és hitet fejez ki. Mellékneve a pistos, mely hivat, megbízhatót, hívót jelent. Csakhogy e szó eredete más, mint az emuná-é vagy neemán-é. A pistis a peithó: rábeszél igéből származik. A pistis tehát értelmi támaszkodást fejez ki. Mivel azonban a bibliai görög szavak értelmének megállapításánál döntő szerepet játszik az a körülmény, hogy melyik ótestamentumi héber szónak az utóda, emélfogva az újtestamentumi pistis értelmezésénél is a héber emuná értelmére kell visszamennünk. Sem pistis, sem emuná nem jelentenek hiszékenységet, azaz támasz, biztos alap nélküli elfogadást, szeszélyesen változó ~~szó~~ utánamondást egy ellenőrizetlen hirnek vagy állításnak; hanem mindkettő az örök, megbízható alapra, Jahvéra való támaszkodást, a Tőle való meggyőzetést fejez ki. Ezért a Szentírásban hit alatt csak Istenben vagy a felkent Jézusban való hitet, a Rája támaszkodást lehet érteni s nem emberekre való támaszkodást, melyet a Szentírás a husra való támaszkodásnak nevez. Tovább nem értelmi támaszkodásról van egvedül szó, sokkal inkább az akarat, elhatározó lelki működésnek Istenre való támaszkodásáról. Ez a továbbiak során még igazolódik.

### A hit természete.

A hitet a világban leginkább alacsonyabb fajtájú tudásként szokták felfogni s azért megvetik és névelen a tudomány alá állítják. Láttuk, hogy a bibliai hit nem pusztán értelmi meggyőzetés, hanem akarat, keresése valami szilárd alapnak, melyre az ember egész életét és földi létét rá építheti. A sziklaalap, melyre Jézus szerint életünket építenünk kell, nem mindig szembeütő; hogy megtaláljuk, le kell ásni utána: így van ez a szellemi világban is. Az emberi általános gondolkodás, a közbeszéd nem mutatják nekünk az örök szellemi kösziklát, Istent; Rála nem szokás beszélni; tudományban, művészetben, politikában, társadalomépítésben nem szokás Istent és Isten szavát, Istennek Magáról tett kijelentését az építés alapjává ajánlani. A tudósok a vizsgálódások alapjává az emberi értelmet, a természetet, az anyagot, az érzékszervek észfévétételeit szokták ajánlani; de nem azt, aki mindezeket létrehozta s kigondolta. A művészek beszélnek a szépről, de alatta sokszor a feltűnőt, a külsőleg csillogót, a megromlott emberi izlést értik és valami gonosz varázslat a legtöbbször a szép helyébe a rutint, izléstelen, aljasat helyezi: az emberek vakon mennek utána. Applitikusok az ingatag, elmuló, örökké változó erőviszonyokat tekintik számításuk alapjának s mivel ezeket az erőviszonyokat körülbelül olvan nehéz biztosan megállapítani, mint az időjárás viszonyokat, azért munkájuk is csak a legrövidebb bekátható

időre használható és akkor is bizonytalanul. Mivel pedig a hamis istenek tisztelete és a válványozás, amit ujabbán személyi kultusznak neveznek, a politikában különös mértékben érvényesülnek, azért a politikusok a világ leghiszékenvebb, azaz a legalaptalanabbul hívő emberei. A társadalomépítés a politika alkalmazása s azért az igazságtalanságnak s azt nyomon követő elégedetlenségnek és nyomornak legkiáltóbb példáit sokszor a hivatásos társadalom-építők szolgáltatják. A bibliai hit az Istenből indul ki: Rá építi nézeteit, cselekvéseit. Ez Jézus szwrint az a kősziklaalap, amelyre épített ház a legerősebb viharok pusztítását is kibírja. A bibliai hit természete tehát a szilárdság és biztonság, mely olyan mértékű, amily mértékben a hit alapja Isten és Isten szava. I.Ko.13,13-ban azt olvassuk, hogy míg ismeret /tudomány/ eltöröltetik, annak a hit a szeretettel és reménységgel együtt megmarad. I.Ko.15,14.17 szerint üres, hiábavaló az olyan hit, melynek/isteni, rendíthetetlen tény képezi alapját, mint Jézus feltámadása. Feltűnő, hogy a világ ezzel a ténnyel sohasem számol, legfeljebb gyermekek iskolai hittanulmányának hívja meg, mint egy mesét, melynek szép tanulságai vannak s feltűnő, hogy az egyházak, közösségek ígéhirdetéseinek ugyan tárgya, de az ígéhirdető életének a legritkább esetben alapja. Nyilván az egyházak és ígéhirdetők hite körül valami baj van. Spen ily kevéssé képezi a való élet alapját a szent Szellem kitöltése vagy Jézus eljövételének, földi uralkodásának ígérete. Mindezek erkölcsi oktatások és eszmemenetek alapjai, de nem a gyakorlati élet számottevő tényezői; tehát csak észhit, de nem cselekvő hitnek tárgyai. A hit természetéhez tartozik, hogy benne bizakodás legyen /Ef.3,12/ s ez a bizakodás arra indít, hogy kéréseinkkel Istenhez járuljunk és kéréseink teljesültét komolyan várjuk. Jakabnál nem meddő teológiai vitakérdés volt, hogy a hittel párosulniok kell-e cselekvéseknek, tetteknek, vagy elég az a meddő, féltlen hit, mely magát a templomban vagy az összejövetelel helyiségben éli ki és pusztán elmélet marad. Jakab a hit nyomán erős cselekvő élet kifejlődését várja, mely oly tettekben jelentkezik, amelyek annak a biztos számításnak következményei, hogy Isten va, Isten a világban működik, Isten egyszer itélni fog és megjutalmazza vagy megtorolja az emberek cselekedeteit, hogy Jézus szeretete olyan utat jelölt ki ebben a világban, melven a hívőnek is el kell indulnia. "A hitet ne tartsátok személyválogatásban!" "Ha valaki azt mondja /azaz elméletben állítja/, hogy hite van, de tettei nincsenek /azaz a hit gyakorlati következtéseit nem vonja le/, azt vajjon megmenti-e hite?!" /Jk.2,1.14./

A hitnek és tetteknek ez a viszonya világítja meg a hit által való megigazulás lényegét. A megigazulást sokan egyszerű bírói cselekvésnek nézik, sokan, mely abból áll, hogy Isten önkénvesen, a valóság ellenére igazságosnak jelenti ki az igazságtalan embert azért, mert őt arra móltatja, hogy Ne ki igazat ad. Jakab azonban rámutat, hogy a hit, ha tettek nem követik, hatástalan marad. A görögben az argos szó áll, mely /aergos/ munkátalan jelent /Jk.2,20/. "Látod, hogy a hit a tettekkel együtt munkái; hogy a tettekből kifolyólag jut el a hit véljához." /22.v./ Ebből az következik, hogy a hit, mely egyszerű vélemény, ítélet marad s nem alakítja át az életet, nem válik cselekedetké, nyomtalanul, hatás nélkül elmúlik s így szabadítás swn követi, tehát a hívőre nézve teljesen haszontalan. Isten bizonyos célt /telos/ tűzött a hit elé s ha ehhez a célhoz, az élet megigazításához, nem jut el a hit, akkor üres, céltalan, haszontalan. Luther Mártonnak egyik rövidlátása volt, hogy a hitnek ezt a természetét nem hangsúlyozta ki. Pál és Jakabot a hit és tettek viszonyával kapcsolatban ellentéteknek szokás feltüntetni s Luther is e hamis látásnak hódolt. Pedig Pál nem kevesebbet mond a tettek fontosságára nézve, mint Jakab. hanem többet. Gl.5,6-ban vi

lágosan mondja az apostol, hogy az emberi tehetetlenséggel szemben, melyen sem az nem változtat, hogy az ember a körülmények jelét felveszi, sem az, ha fel nem veszi, csak a hitnek van ereje /ischüei/, annak a hitnek, amely a szeretet útján munkálkodik, azaz cselekszik. Pál és Jakab között tehát nincs ellenmondás. A hitnek a cselekvés útjára kell lépnie és nem maradhat tétlen /argos/ s ha a cselekvést megpróbálja, azonnal tapasztalni fogja, hogy ereje van. A megigazulás tehát, melyet ~~általában~~ a hit alapján elér az ember, nem elméleti, nem pusztán bírói ítélet, hanem munkálkodó, tettekben nyilvánuló, vagyis a hitnek ereje van, mely az emberi életet önzőből szerető, másokért élő életté tudja átalakítani. Isten nem azért "menti föl" a gonosztevőt, hogy tovább is gonosztevő legyen, hanem azért, hogy új életet éljen, melyre a hit adja az erőt.

Ámde nem mindenféle hitnek van ereje, hanem csak az ~~egészséges~~ egészséges hitnek /Tt.1,13; 2,2/, helyesebben az egészségessé tevő hitnek. Az egészséges hitnek jellemzője, hogy az igazsághoz ragaszkodik s nem engedi abból kiforgatni magát /Tt.1,14/, hanem kételkedés nélkül /Jk.1,6/ és szilárdan /R.3 4,16/ áll benne. Nagyon fontos a hit keletkezése, hogy milyen szívben út tanyát s hogyan indul meg.

### Hogyan szerezhethünk egészséges hitet?

Az eddigiekből azt láttuk, hogy a hit nem alacsonyabb fajta tudás, hanem Istenre való támaszkodás, vagy a bizalomnak olyan viszonya Istennel, amelyben az ember magát Isten rendelkezésére által adja, Isten pedig az emberben elkezd munkálni az igazságosságot, a szent életet, az ember pedig ennek nem áll ellen. A Szentírás több helyen beszél a hit engedelmességről /R.1,5; 16,26/ s ez a kifejezés mutatja, hogy nem elhívést, értelmi elfogadást követel tőlünk Isten, hanem akaratunknak Isten akaratára való hívó alávetését. Az evangélium hirdetésének célja nemcsak az, hogy az emberket Isten megvigasztalja, hanem az is, hogy őket engedetlenekből ~~engedelmesekké tegye~~ engedelmesekké tegye azáltal, hogy nem a törvény rideg követelésével állítja őket szembe, hanem egy szerető Istennel, ki értük a legnagyobb áldozatot hozta, amely hozható: a legdrágábbat adta halálra, a legtisztábbat vétekké tette. A hit egészséges megszületésének forrása tehát a hirdetett evangélium, az ige, az Írás, mely ezt az evangéliumot tartalmazza. Világos tehát, hogy nemcsak az akaratnak, hanem az értelemnek, az elmének is meg kell hódolnia, de nem azzal, hogy egy képtelennek és hihetetlennek látszó hittételre az ember elfogadjon s aláírjon, hanem azzal, hogy az emberi rövidlátó értelem rábizza magát az Isteni mindentudásra, bölcseségre. Az értelemnek sem tantételekkel van hát dolga, hanem egy nagy, bölcs Személlyel, ki méltó arra, hogy az ember Előtte meghódoljon. Az evangéliumhirdetésnek a hitetlent nem tantételekhez, hanem egy élő, csodálatos Személyhez, Istenhez kell vezetnie; hogy ne az emberi véleménynek, a tantételnek adjon hitelt, hanem Isten előtt meghajoljon értelmével és akaratával.

Világos tehát, hogy a hitnek nem az egyházi hitvallások iránt kell fölkelnie, hanem Isten iránt. Pál erősen hangoztatja, hogy amikor Korintusban az ígét hirdette, nem rábeszélni akarta a korintusiakat, hanem Istennek szent Szellemét és hatalmát akarta megmutatni /I.Ko.2,5/. A hitvallás és dogma az isteni igazságnak az emberi bölcseségtől megformált kifejezése: Pál éppen az emberi bölcsesség hatásától féltette hallgatóit. Emiatt egyszer nem is ment el Korintusba, hogy ne emberi hatás alatt határozzanak a korintusiak /II.Ko.1,24/: Pál nem akart uralkodni az emberek hitén. "Edig ez az uralkodni akarás igen gyakori jelenség! Modern evangélistáknak az a szokása tehát, amellyel hallgatóikat minden áron rá akarják beszélni arra, hogy higgyenek a

evégre az értelmi rábeszélő képességnek minden szónoki fegyverét, minden érzelemre hatást, a szuggesztióknak erőltetését is felhasználják, igen káros és eredménye mindig az, hogy egészégtelen, életképtelen hit születik, mely rendszeren rövid idő alatt el is hal. Pál nem alkalmazott más hatást, mint azt, hogy megmutatta a hitét s ebből a megmutatott hitből szellemi hatás áradt ki, mely azonban nem Pál szuggesztióv emberi szellemisége volt, hanem a benne s hitében működő isteni Szellem s ez a Szellem áradt át hitből hitbe, hívóból a hívőbe! /II.Ko.4,13./ Minden evangéliumhirdetésnek ez az egyetlen egészséges módja! Tehát a hit hallásból van; de csak akkor kél föl, ha a hallgató nem az embert hallja, hanem a rajta keresztül beszélő isteni Szellemet. Van "hit Szelleme", mely egyik embert szólásra a másik embert meghallgatásra kényszerít: az igazi hitből folvik, hogy az ember beszéljen róla.

A hit egészséges voltához azonban nem tartozik hozzá a vallásos szertartás felvétele. Ábrahám nem körülmetélt, hanem körülmetéletlen állapotában lett hívővé s ezzel atvja lett a körülmetéletleneknek is /R.4,9/. Ahhoz, hogy őszintén, egészségesen higyjünk, sem a gyermekkorban, sem a felnőtt korban végrehajtott keresztség, lelocsolás vagy bemeítés nem szükséges. Bizonyágtétel végett a hívő végrehajtatja esetleg magán, de a bemeítésnek és körülmetélésnek a bizonyágtételnél van szerepe, nem a hívésnél. Ábrahám csak utólag kapta a körülmetélés jelét, soká azután, hogy hívővé letts így a a körülmetélés a hitnek jelévé, jelzőjévé, azaz tanúságtételévé lett /R.4,11/.

A hit "hallásból van" hát /R.10,17/, de az ember meghalásából, hanem az emberen át szóló Isten meghallásából! A hittel együtt Krisztus Maga költözik be szivembe s ez a bennünk lakást vevő Krisztus ugy átalakít minden hívőt, hogy azokból új nép lesz. Olyan nép, amelynek tagjai egymást azelőtt nem is ösmerték. Távollevő, egymás nyelvét nem beszélő népek fiai egy nemzetté, sőt egy családdá válnak, ugyhogy Pál Gl.6,10-ben "hitünk cselédjeinek", azaz családtagjainak nevezi őket. Mivel mindannyit a hit az élő Krisztussal összeköti /Gl.2,20/, azért mind a Krisztus képére alakulnak át s tényleg egy néppé lesznek, mely népet Ábrahám fiainak is nevezhetünk, mert mind ugy hittek, mint Ábrahám /Gl.3,7/.

Az egészséges hit megszületésének első s legfőbb feltétele tehát az, hogy ne embereknél, hanem magánál az élő és szent Szellemének hatalmával az embereken át beszélő Krisztusnál szerezzük be! Amikor meglátjuk és elfogadjuk, hogy Maga Isten szólott hozzánk, Ő érintette meg szivünket, Ő gyújtotta meg bennünk világosságát, akkor a keletkező hit által Benne verünk gyökeret s ez a gyökér nem az igehirdetőbe jut, hanem Krisztusba és új életre támadunk fel az Ő feltámadásának ereje által /Kl.2,7.12/. Az ujjonanszületés /szellemi feltámadás/ eszerint tudatos, de a tudás nem az isteni munkára vonatkozik, amelvet Isten titokteljesen végez bennünk, hanem az Isten megismerésére, Krisztus felismerésére. Tudjuk, hogy Ő a miánk s hogy mi az Ővéi vagyunk: ez a tudás hit; nem valami alacsonyabb értékű tudás, hanem a legnagyobb értékű, mely számunkra lehetséges és ebből a tudásból születik az új élet, lesz a szellemi feltámadás. Ez a hit azonban maga is isteni ajándék /Ef. 6,23/, mert a hit Szellemének bennünk árasztásával adja Isten. Ebben az alakjában nem mindenkor hirdettetett a hit a világon, hanem egyszer a törvény által való összezáratás után "eljött" a hit a világra /Gl.3,23/. Mielőtt eljött volna, jövendőlésekben, jelképben azelőtt is itt volt a hit, de homálytól elfedve s azért a vele kapcsolódó élet is lefokozott, homálytól fedett volt. Mert Ábrahám nemcsak hitt a mi hitünkkel, hanem a hívők és pedig az ujszövetségi hívők atvja is lett! Ujjonanszületés tehát azóta van és volt ebben a világban, amióta jövendőlésekben vagy jelképekben Krisztus hirdettetik e világban.

Vajjon a hit mindenestől fogva Isten ajándéka s az embernek semmi szerepe nincs a hit megszületésénél, vagy az ember is ad valamit a hitből a magából s így a hit megszületése Istennek és az embernek közös munkája? Ezekre a kérdésekre a Szentírás és a tapasztalás alapján nem nehéz pontos választ adni. Bennünk semmi jó sincs; a bizalom, a hit lényege, egészen kipusztult belőlünk, úgyhogy a hit megszületésénél emberi érdem, emberi jószág nem kereshető. Ez azonban nem jelenti, hogy az emberi akarat munkájára a hit keletkezésénél nincs szükség; sőt enélkül a hit nem is állhat elő. Mikor a négy embertől a háztetén át leeresztett gutaütöttet az Ur meggyógyította, vajjon a gyógyuláshoz hány részben járult hozzá az Ur s hány részben a beteg? Az Ur 100%-kal, a beteg semmivel. És mégis hozzájárult valamivel a beteg! Mikor Jézus azt mondta: Kelj fel! a beteg fölkel; ha azt nem tette volna, nem gyógyult volna meg. A hit keletkezésénél is vagyunk. Isten a maga szeretetével hozzánk lép s ezt a szeretetet felajánlja. Ez a szeretet megéránt bennünket s ha vissza nem utasítjuk, elkezd bennünk hatni, munkálkodni. Bennünk nem volt bizalom, Isten szeretete ébresztette fel. De ha akkor nem kezdtünk volna bizni, mikor megértettük, hogy Isten bizik bennünk, soha hitre nem jutottunk volna! Akarnunk kell hinni s akkor a hit szivárog, csorog, ömlik belénk; előbb kevés, aztán mindig több, végül árként ragad magával. "Akinék van /azaz az adottat elfogadja s felhasználja/, annak adatik; akinék nincs, vagvis nem nyúl azért, amit nyujtanak neki/, attól az is elvétetik, amije van /azaz a felkínált alkalom/!" A bizalmat úgy szívjuk Istenből, mint az oxigént a levegőből; azzal a különbséggel, hogy a tudó tudattalanul végezi munkáját, de a szív tudatosan. Bizalmat, hitet lélegezni be annvit jelent, mint Istent kefézni. "Keressd az igazságosságot, hitet, szeretetet, békeességet!" azaz a szív magadba mindezeket az Istennel való érintkezésben /II.Tm.2,22/. Nézzük az Urat, megkivánjuk Őt s míg kérőleg fordulunk feléle, Jézus belénk költözik; mi valósággal feliszívjuk, megesszük Őt /Hb.12,2; II.Ko.3,18/. De Ő nem látomás-ként száll csupán belénk, hanem tudatos, személyes, átalakító, ujonnan teremő Istenként is, aki hitünk elkezdője és bevégezője lesz! Nekünk meg nemcsak vágyógnunk kell Utána, hanem ha belénk költözött s utitársunkká lett, Vele, Utána kell mennünk, követnünk Őt, ahogy Őt az Irásban, vagy a bizonyágtevők életében felismerjük /II.Tm.3,10,15/.

A hitet nem egyszersmindenkorra kapjuk meg, úgyhogy a belénk helyezett bizalommennyiség magától nő, szaporodik s fenntartja magát; hanem úgy kapjuk, mint az életet, a levegőt, a táplálékot: állandóan, szünet nélkül kell kapnunk; mert ha nem lélegezzük be állandóan Isten bizalmát, Jézusnak hitét, elfogy bennünk, kiapad s mi megüresedünk, elhalunk. Ezt úgy fejezi ki Pál, hogy meg kell "maradnunk a hitben" /Kl.1,23/, azaz a hit, a bizalom beszívásában. Meg is kell védőnünk azt, harcolnunk kell érte, ha meg akarjuk tartani /Fl.1,27; I.Tm.6,12/. Ellenség fenvegeti a hitet: a hazugság, a tettetés, a színlelés, a gonosz törekvésekkel való összekeveredés, a jó mag közé vetett gyom. Szívünket tisztán kell tartanunk, mert másként egészséges hit nem fejlődik bennünk, hanem csak valami beteges, fertőzött hárszékenység, önáltatás. Csak jó lelkiismeret mellett születik egészséges, őszinte bizalom; rossz lelkiismeretű ember nem kívánja az Istennel való bizalmas érintkezést /I.Tm.3,9; 1,5/. Csak képmutatástól mentes, őszinte, egvesen szívben jelenti ki magát az Ur; a képmutatató ember hite is tettetés, valótlán, halálra ítélt /I.Tm.1,5; II.Tm.1,5/. Mikor Jakab arra szólít fel, hogy kételkedés nélküli hittel imádkozzunk, akkor azt akarja ezzel mondani, hogy vessük ki szívünkől azokat a befolyásoló okokat, amelyek szívünket ingóvá, kételkedővé teszik /Jk.1,6/. A hit jelleme a szilárdság /R.4,16/.

A hit hatása, következményei.

A Héberrekhez írt Levél a hitnek csodálatos hatásáról számol be: a hívő emberek egyszerre akaró, cselekvő emberré lesznek. A 11. fejezet hosszú sorban beszéli el azoknak történetét, akiket a hit különböző csodálatos és nagy tettek végrehajtására indított. Pedig éppen azzal vádolják a hit apostolait, hogy cselekvő akarásuktól fosztják meg az embereket. Pontosan az ellenkezője történik: a hívő ember egyszerre elhagyja télenységét és cselekedni kezd! Ábel áldozatot visz Istennek, mert hiszi, hogy Isten kegyelmébe fogadta, Kain csak immel-ámmal utánozza s áldozata inkább dicsekvés, mezőgazdasági kiállítás a termés eredményeiből. Ábel áldozatának célja az engesztelés. Ábrahám, mielőtt hisz, ott hagyja hazáját s elindul, hogy új hazába költözzék. Mire képes a hit? Ábrahám áldozatul viszi az ígért fiát Istennek, tudva, hogy vissza kell kapnia tőle. Csaka teljes és minden emberit félreszorító hit tette képessé erre a lépésre! Jákob. József áldásaikban ígéretekkel halmozták el gyermekeiket s ezzel újabb cselekvésre indítják őket. Ime a hit állandó cselekvésre indít. József rendelkezett, hogy mi történjék csontjaival. Mikor a faró halálra ítélt minden születő héber fiút, Mózeset szülei el merik rejteni. Mózes ott meri hagyni a faró leányának fényes udvarát s odaáll rabszolgá-népe mellé, mert hiszi, hogy Isten meg fogja menteni. Elhagyja Egyiptomot népével együtt, noha tudja, mily dühös emitt a király. Elrendeli a pászkát, népe szabadulását várva tőle. Népét neki vezeti a Vörös Tengernek. Rácháb el meri rejteni a héber kémeket. Józsué neki fog Jerikó ostromának fegyver alkalmazása nélkül. Mások királyságokat küzdöttek le, igazságos nagy tetteket hajtottak végre; úgy viselkedtek, mintha már kezükben volnának az ígéretek, pedig azok a messze jövő méhében voltak még rejtve /Hb.11,4.8.9.17.20.21.22.23.24.27.28.29.30.31.33.39/. Amíg az ember magára van hagyatva, tétlen marad, nem mer elindulni, mert nincs miből fedeznie vállalkozása költségeit; de ha az embernek erszénvében ott vannak Isten ígéretei, a tiszta szellemvilágnak ez a valutája, mely a sáttártól megrontott embervilágban értéktelen, akkor a szellemvilág segítségével számolva, egyszerre cselekvő kedvűvé válik az ember. A hívással indult meg az igazán tevékeny emberi élet. S a hit olyan, mint a mustármag: mikor elvetik a szivben, igen kicsiny; de megnövekszik, mint a mustárbokor. Mért ne cselekednék a hívő, mikor hitével kiszárithatja a fügefát és hogveket a tengerbe parancsolhat! /Mt.21,21; 17,20/. A hívő nyugodtan megy a halálba is /Hb.11,13/!

A hit nemcsak cselekvésre indít; más hatásai is vannak az emberi lélekre és az emberi sors alakulására. A hit csakugyan hat, munkálkodik az emberi lélekben éppen úgy, mint az emberen által /I.Tsz.1,3/. De az, hogy a "hit munkálkodik", csak kép: a cselekvőt és annak eszközét cseréli fel a metonimikus hasonlat, mert a munkálkodó Istennek szent Szelleme, ki csak akkor képes munkálkodni az emberi lelken, ha azt a hitnek szellemi baktérium-telepe az égi hatások befogadására alkalmassá teszi. Ne felejtjük soha, hogy nem egy magában nem is létező tulajdonság hat, hanem a tulajdonságot is munkáló és utkászításra felhasználó Isten. Mint ahogy Keresztelő János jött Jézus előtt, hogy a bűnbánat és hit fölkelésével Jézus befogadására előkészítse az emberi lélek talaját: úgy kell jönnie a Szellem minden munkája előtt a hitnek s amit a Szellem azután véghez visz, úgy tűnik fel, mint a hit munkája, pedig csak az a Szellem hat tovább, aki a hitet is létrehozta. Ott, ahol hit van, Isten Szelleme szabadítást, gyógyítást, tisztítást, megigazitást, megszilárdítást, felerősítést, állhatatosságot munkálhat, bocsánatot adhat vagyis a megbocsátás boldog bizányosságát ébresztheti a lélekben.

De hát milven hatással van is a hit az emberi lélekre? Mit tesz vele, hogy egyszerre alkalmassá válik arra, hogy Istent maga kegyelmét rája öntse? A vérfolyásos asszonyban /Mt. 9,22/, a jerikói vakban /Mk.10,52/, a Jézus lábát könnyeivel öntöző parázna nőben /Lk.7,50/, a poklosban /Lk.17,19/, a templom kapujában ülő sántában /Ga.3,16/ miwsoda változás ment végbe, hogy Isten megmutathatta rajtuk dicsőségét s hogy az Ur elébe helyezte őket "názáreti büszke népnek, a farizeusoknak és irástudóknak, a papoknak és főpapoknak s míg ezeket segítség nélkül hagyta, addig ama földhöz ragadtakat arról biztosította, hogy "hitük megszabadította őket", hogy Isten visszaadta épségüket? A felelet igen egyszerű erre a kérdésre: a bizalom, a bizalontól felszabadított vágy rá tapasztotta a szenvedő lelket a szabadító Istenre s létrehozta azt az összeköttetést, melyen át a gyógvító erő átáramolhatott az Orvostól a betegbe. Mikor a hit bizalma Istenhez tapaszt, elfordít és elszakaszt attól, ami ígér, de nem ad gyógvulást, a világ haszontalanságaitól, hazug ígéreteitől. A hit várakozóvá tesz, Isten-váróvá! Ne feledjük, hogy az ember azáltal került a gonosz hatalma alá, hogy hitt neki s megkivánta azt, amit a sátán elfogyasztásra kívánatosnak mondott. Ha az ember Istennek hisz, már elfordult a kísértőtől s az első lépést megtette Istennel való viszonyának helyreállítására. Ha az ember sorsa felől határozni nem tudó, személynélteni lény volna, mint az állat, akkor egészen mindegy volna, hogy akarja-e Isten segítségét vagy nem. De az embernek ~~szabadító~~ képessége van az Istentől kapott épséget Isten ellen fordítani, a lázadás szolgálatába állítani s Istennek nem szándéka a jó, a rend, az igazságosság elleni lázadást erősíteni. Mielvnt igazságossága, méltányossága s jogérzete megengedi, azonnal megvonja a hatalmat, a működési képességet a gonosztól. Ezért olyan fontos, hogy az ember hitével megmutassa, hogy amit majd Istentől kapni fog, azt Isten szolgálatában használja fel. Hit nem ébred olyanban, akinek gonosz szándéka van az elérendő isteni segítséggel. A hit a tiszta szándéku emberek privilégiuma, mert a rossz szándéku ember nem bizik abban, akivel szemben rossz szándékai vannak. Meg akarja csalni, ki akarja használni; de épen azért nem bizik benne. S még ha ébred is benne valami, amit hitnek neveznek, az csak az értelem szánalmas délibábja, csalóka önszuggesztió, szánalmas utána-mondása annak, amit más mond, de amiről őt szive nem győzte meg. Isten pedig látja a sziveket s nem bizza magát olyanokra, akik ajakkal, ésszel hisznek, de nem szivből, azaz nem a lélek teljes odaadásával. Csak figyeljük meg azok hitét, akiknek Jézus azt mondta: "Hitetd megszabadított!" s látni fogjuk, hogy ezek közelségében az egész ember ott volt. Volt-e álnokság a vérfolyásos asszonyban, ki remegve vallotta be, amit titkolni szeretett volna?! Nem volt-e az egész ember benne a felső ruháját eldobó jerikói vakban, amikor Jézus hívásának engedelmeskedett? Nem maga Jézus tesz-e tanuságot a vétkező asszony szeretete mellett ki könnyével öntözte, hajával törülgette az Ur hátra nvujtott lábát? Hát a hálát adni visszatérő samaritánus bórpklos nem hozta-e vissza egész szivét az Urnak? A többi csak gyógvitást kapott, de nem megszabadítást! S a sánta boldog ugrándozása nem árulja-e el, hogy egész szivét betöltötte a hálás öröm? Mindenéknél az egész szivet fordította az Ur felé a befogadott bizalom!

Mikor Cs.15,9 a nemzetekről azt mondja, hogy Isten a hittel megtisztította megtérők szivét, ezzel azt akarja mondani, hogy az Istenhez fordulás gondolata minden más szándékot kiűzött onnan. Amikor az apostol távozása után a megtérőkben a hit tovább hatott és szilárdította őket az Urban, akkor ez a tovább dolgozó hit azt bizonyította, hogy bizalmuk nem egy napra szólt csak, a sziv odaadása teljes volt. /Cs.16, 5./ Nem ~~csak~~ ugyanazt igazolta-e Pál megtérése, mely hitét követte, melvnt Isten bocsánatra és a szentek között örök rész nverésére tartott

mé  
 méltónak? /Cs.26,18./ Az őszinte s egész szívvél elfogadott hit azaz a másokban megbízó hűség az egész embert megfordítja s korábbi irányával ellenkező irányban indítja el. Ezt a mindennel leszámoló irányváltozást mutatja R.10,8-ban a szív hitét kísérő bizonyágtévő száj, mert a bizonyágtétel már állásfoglalás a sáttánnal s hűveivel szemben. Pálnál ez azonnal bekövetkezett azután, hogy hitt a vétkeket megbocsátó és őt szentjei közé fogadó Názáretiben. Mikor Pál a hitről Ef.2,8-ban úgy emlékezik meg, hogy az Isten kegyelmét hozza alá, tehát ingyen bocsánatát, akkor ezzel minden emberi dicsőségről lemondott a megtérés körül. Ugyanezt mondja Gl.5,6, mely szerint annak, amit az ember tesz, nincs ereje, sem a körülmetélésnek, sem annak elhagyásának, hanem csak a hitnek, mely a szeretet által munkálkodik, azáltal a szeretet által, mely szintén Isten ajándéka bennünk s nem magunból termeljük ki. A hit tehát az ember teljes gyöngeségének, tehetetlenségének elismerése s amikor hívők egymással szóban vagy levél által találkoznak, egymás hite által, azaz egymás tehetetlenségének elismerése által kapnak buzdítást, intést arra, hogy az önmaguk megtagadásának ezen az útján megmaradjanak /R.1,12/. Ha az Ur útján hit által lehet megállani, akkor ez azt jelenti, hogy a hívőt nem saját ereje tartja, hanem valaki megtámasztja őt /II.Ko.1,24/. Láttuk hinni héberül támaszkodást jelent. Ha pedig valaki mankóval jelenik meg az ál-egészségesek között, akkor ez a támaszkodása már kivetette őt a magok saját erejükre s jószágukra büszke világi emberek közül. Így ugyan furcsán hat János apostolnak az a kijelentése, hogy hitünk az a győzelem, mely meggyőzte a világot /I.J.5,4/; de érthetővé válik, ha a győzelem pálmáját nem a magunk dicsőségére akarjuk viselni, hanem az iránt való hódolatunkat fejezzük ki vele, aki által a szabadság a földre érkezik /Jl.7,9.10/. Természetes, hogy az Istenre támaszkodás nem akadályozza meg Isten munkáját bennem, hogy a törvény követelése bennem beteljesedjék; ellenkezőleg, lehetővé teszi, hogy a törvény igazsága megvalósuljon bennünk és általunk /R.3,31/. A hit tehát odahat, hogy a megigazulás ne értéktelen szó, hanem tényleges valóság legyen életemben /R.3,26/. S nem természetes-e, hogy a hit má tása a beteg, fáradt testre is kiterjed; hogy a hittel elmondott könyörgés megszabadítja sáttán kezéből a fáradó ember testét is? /Jk.5,15./

A hittel az ember kiemelkedik ebből a világból és áthelyeződik egy másik világba; abban a másik - szellemi, láthatatlan - világban Istenre, mint fundamentumra építi fel új életét. Ez az ~~át~~ átemelődés nem az ember műve; nem valami lélektorna, önszuggesztió; hanem Isten műve, a szent Szellem hatása, aki a hitet azaz bizalmat is felébreszti szívünkben. A hitet horgonyvannal szokták jelképezni s nem ok nélkül, mert csakugyan olyan, mint egy nekünk idegen elembe alakuldoott kapaszkodó szerszám, amelyhez életünket odakötjük, úgyhogy életünk nem evilág változó hullámszásától függ, hanem biztosabb alaphoz van kötve. A horgony hasonlat azonban azért nem egészen teljes, mert a horgonyt a hajósok vetik ki, holott a hit támaszát, tehát azt az elemet, amelyben a horgony megkapaszkodik, a láthatatlan világ által küldi hozzánk s a hívőben helyezi el: ez a bennünk lakó Krisztus! A horgonyt tehát saját bensőnkbe vetjük, amelyben valami örökkévaló lakik attól a pillanattól fogva, hogy hittünk. A világ fia nem ömeri ezt a tüneményt; de akiben valósággá lett, az tudja, hogy nincs messze tőlünk az isteni beszéd, szájunkban és szívünkben van az /R.9,8/, vagyis hozzájárulásunk nélkül állandóan adatik nekünk, mint szó és mint gondolat. A hívő emberben bent lakik az élő ige s ez az a sziklatalaj, melyben lelünk horgonyva nyugoszik. Így sajátos jelenség áll elő: a szív hite, mely láthatatlan alaphoz támaszkodik, maga is alappá lesz, melven eg élet épül fel: ez az alap a bennünk lakó Ige, az állandóan kap isteni világosság, melynek próbája, ellenőre a leirt Ige, a szent Irás. Nem magamban, saját látásomban hiszek, hanem a hű

ges Istenben, ki megigérte, hogy a Tőle hittel kérőnek mindig szemrehányás nélkül, tehát az Atya és fia közti bizalomban, fog adni égi világosságot, isteni vezetést. A fiui bizalom alapján bennünk lakó Isten azonban megint csak alappá, fundamentummá lesz bennünk s ezen a fundamentumon épül föl a keresztvén élet. Hogy áll hát a dolog? A hit lenvul az örökkévalóságba s ott alapot talál; felhossa ezt az alapot az emberi lélekbe szellembe s ott egy új, második alapot teremt, melyre a hit újra építeni kezd. "Ivel az örökkévalóságból az emberbe a hit által jutott az alap, azért ez a bennünk levő alap a hit nevét viseli, holott nem az emberi ténykedés, nem az emberi gondolat, indulat, bizalom az igazi alap, hanem a hívőben lakó Isten, a bennünk sátorozó Krisztus. Így válik a hit maga is alappá, azáltal, hogy horgonvát Istenbe vetette. Ugyanolyan tü-nemény ez, mint az emberi szellemnek forrassá válása azáltal, hogy a lélek az élet vizéből, Istenből iszik /Jn.4,14/. Aki az áramforrást megfogja, maga is áramforrássá változik, mert átveszi az áramot. Aki az élet vizéből iszik, maga is forrássá lesz, mert az élet vize átömlik rajta. Aki az örök kőszikla-fundamentumra helyezkedik hitével, maga is átveszi a kőszikla-természetet s fundamentummá lesz. Ezért mondhatta Jézus Péternek: "Te kőszikla vagy s ezen a sziklán épitem fel egyházamat!" Mindenki kőszikla-alappá válik, aki az örök kősziklát megtalálta. Hitünk kőszikla-természetet kölcsönöz nekünk!

Ez a magyarázata annak, hogy Jézus, amikor egy lélekben építeni akart, akkor azt nézte, hogy van-e hite. Az Ur nem csak akkor gyógyított, amikor hitet látott; de olvankor a gyógyítás célja nem a lélek építése, hanem a lélek figyelmeztetése. Gyógyításával 10 poklost figyelmeztetett az Ur, de csak egyet épített be egyházába s az az egy samaritánus volt. Csak ennek mondta: a hited megmentett téged. A többi testileg meggyógyult, de megmentve nem volt! Testi gyógyulás és örök szabadulás tehát nem azonos dolgok. Milyen mutatja ezt a különbséget a gutaütött története, kinek Jézus először a szabaditást adta s azt arra az alapra fektette, hogy a betegben és kísériben hitet látott. "Látván azok hitét ezt mondta: Fiam, kig vanak bocsátva vétkeid!" /Mt.9,2./ Ebben a pillanatban a beteg meg volt szabadítva, de testileg még nem volt meggyógyítva. Az örök szabadítás tehát részünk lehet, amikor testi életünk még sátán megkötözöttje. Csak utóbb mondotta Jézus: "Kelj fel s járvidd ágvadat!" A testi szabadítás tehát bizonyítéka volt az örök szabadítás megőrténtének, de azzal nem volt azonos. Ezt sokan félreismerik, akik a testi betegség fennállásából arra következtetnek, hogy a beteg bünbocsánata körül is baj van. Lehet, hogy a kettő közt összefüggés van, hogy a testi gyógyulás késése figyelmeztetés a vétkek rendezésére; de ennek nem okvetlenül kell így lennie! A testi gyógyulás nem mindig alapul a hiten, de a vétkek megbocsátása, a szentek közt örökségnyerés mindig a hitnek következménye, mint előbb Pálnál láttuk.

Az a Habakuk prófétától /2,4/ származó mondás, hogy az igazságos ember hitből él /R.1,17; 4,5; Hb.10,38/ azt jelenti, hogy a hit képezi azt az alapot, amelyn az igazságos ember igazságos élete, igazságossága felépül; a mondás helvesebb fordítása tehát ez: az igazságos hit alapján él! Ugy is kifejezi Pál ezt az igazságot, hogy "Isten a Jézus hitéből valót /azaz a Jézusról szóló örömhír elfogadóját/ megigazítja, igazságossá teszi /R.3,26; Gl.2,16; 3,24; Fl.3,9/. Ez valóságos, ténvleges megigazítás, igazságossá tevés, mely csak kezdetét veszi azzal, hogy a hívő bünbocsánatot kap. Ez a bünbocsánat olyan lesz a lelkében, mint egy elvetett mag, mely később terebélyes fává növekszik. A vétkest megfogja Isten szeretete, melyet érdemtellenül kap a vétkek megbocsátásában; ez a szeretet benn dolgozik és lassankint magához olvasztja az emberi lelket. A vétkes ember nem tud ellenállni ennek a szeretetnek, bizalommal a szerető Istenbe kapaszkodik, Vele egybe forr s így át is változik.

Istennak egyik legcsodálatosabb intézkedése az, hogy a vétectől megrontott, ingátag és még mindig vétkező emberben kősziklaalapot teremt s azon az alapon építi fel egyházát is. Azt jelenti ez, hogy az ekklésia mi vagyunk, magunk válunk azzá s a kapu, amelyen az isteni természet belénk jó, a hit. Minden hívő lélek a mennv kapujává lesz a földön, azért állítja az ekklésiával szembe Jézus a halál kapuit, melyek azonban a hiten dísdalt nem vehetnek, mert a hit a mennvnek kapuja. Azáltal válunk mennveivé, hogy Istenben bizunk, Benne hiszünk. Így értjük meg R.3,25-öt is, mely szerint Isten Jézust engesztelő födélle tette hit által. Feltűnő, hogy nem embertől függetlenül mondja ki ezt az örök tényt, mintha Jézus nélkülünk is engesztelő födél volna; ellenkezőleg csak hitünk által válik azzá. A hit által válik Jézus engesztelő hatalma valóságossá az embervilág számára. A szeretet, a megbocsátásra való készség Isten örök tulajdonságai; de az engesztelő fedélként való megjelenés időhöz kötött s így az ember viselkedéséhez alkalmazkodó. Jézus tehát csak ott jelenik meg engesztelő fedélként, ahol hívők vannak s ezek jelenléte a meg nem térő világtól is elfordítja egy időre Isten haragját; addig t. i., amíg az egyházat maguk között türik. Amikor azt eltaszítják, például azáltal, hogy egészében meghamisítják, megszűnik az engesztelő fedél/hatalma s Isten haragját többé semmi sem tartóztatja fel. Isten az ígéretek is csak akkor adhatta a világon, amikor abban hitet talált; ezt jelenti az a mondas, hogy az ígért az hit igazságossága által adatott Ábrahámnak /R.4,13/. Előbb hitt Ábrahám, azután kapta az ígértet. Ahogy a hitben előre haladunk, az isteni ígértetek megszapornodnak életünkben. Az ígértet érvényessége is aszerint szilárdul meg köztünk és bennünk, ahogy a hit növekedik közöttünk és bennünk /R.4,16/. Mikor Sára és férje nem Sára testének kihalt voltát, hanem Isten hatalmát nézték, akkor jött el az idő, hogy az ígért magm megszülessék /R.4,19/. Ábrahám akkor jutott hatalomra Istennél, azaz imádságai akkor lettek átütő erejűekké, amikor a hite megszilárdult s a kételkedésnek minden alakját kiütöte szivéből /R.4,20/. A bennünk levő békeesség mértéke is a hit mértékétől függ /R.5,1/. Látni való, hogy megszentelődésünk és feltámadott új életünk hitünk arányában fejlődik ki: mindig előjár a hit s azt követi az élet, megújulás. A keresztyén hit által áll; a hitetlenség, a kételkedés elcsjti /R.11,20/; Izrael hitetlensége miatt törött ki az élet fájából. ~~Ez 2,3~~ Ef.2,3 szerint a kegyelem is csak hiten át hathat. Istenhez nem járulhatunk másként, mint hit által és a keresztyén Istennel szemben csak hit által juthat szabad szóláshoz, de keresztyén testvéreivel szemben is /Ef.3,12/. A visszatérő Krisztus elé nem állítanak másként Isten angyalai, csak ha a hitben megmaradunk végig /Kl.1,23/. A gyülekezetben csak ott van rend, ahol hit van, mert csak ott járnak a tagok égi rend szerint /Kl.2,5/. Még a remélt dolgok alapja is a hit, azaz Istennel való személyes kapcsolatunk /Hb.11,1/. A jövő ígérteteiről bárdig megszoktuk, hogy többes szám első személyben beszéljünk, holott ezeknek megadásában erős változás lesz. Nem mindenki, aki azt mondja: "Uram! Uram!" fogja azt a szót hallani: "Jól vagyon, én szolgám!" A végső igazságosnak-nyilvánítást, melyről Hb.11,33 beszél, nem mindenki fogja elnyerni, aki ma hívőnek számít az emberek szemében, mert akkor majd a hit gyümölcseit fogják számon kérni tőlünk, nem azt az igazságosságot, amelyet nekünk tulajdonítottak, hanem azt, amelyet műveltünk. És bár a tetteket fogják kérni tőlünk, sajátságos, hogy nekünk oda-igyekvésünkben nem a tettekre kell ügyelnünk, hanem csak a hitre, mert a tetteket az őszinte hívőnek ingyen adja Isten. Mert

nem a tettek alapján kapjuk a szent Szellemet, ki bennünk a tetteket megvalósítja, munkálja, létre hozza, hanem egyedül hitünk s a hit engedelmissége alapján /Gl.3,2.5.14/. A hit engedelmissége pedig nem a parancs megtevése, hanem az isteni segítség állhatatos kérése és várása. A törvény alapján, vagyis a tettekre való emberi erőlködéssel senki sem igazul meg, csak hanem "az igazságos a hit alapján fog élni". /Gl. 3,11.12/ Sajátságos, ellenmondásnak feltűnő törvény ez, de ez a Szellem osztództa életnek a törvénye! "Mi pedig a Szellem által a hit alapján várjuk az igazságosság reménységét", azaz az igazságosságnak tényleges felépítését életünkben /Gl.5,5/. Addig is "Krisztus él bennem; amit pedig most husban élek, az Isten Fiába vetett hitben élem!" /Gl.2,20./ Mint minden más ígéretet, úgy az igazságosság vagyis a megszentelt élet ígéretét is csak hit alapján és hosszútűrés-sel, azaz Istenre való kitartó várakozással érhetjük el /Hb.6,12/. Nem mi valósítjuk meg, hanem szent Szelleme által hitünk alapján Isten; azért az emberi erőlködés hátráltatja s megüsitja megszentelődésünket; amikor mindent Istenre hagyunk, de törhetetlen hittel és engedelmes szívvel várjuk, hogy Isten cselekedjék, akkor megkapjuk. Azért mondja Judás, nem az apostol, hanem igazságos Jakab öccse, a levélíró: "Ti pedig, szerettem, legszentebb hitetekre rá építve magatokat, szent Szellem által imádkozva, magatokat Isten szeretetében őriztétek meg!" Azaz ne a törvényadóval álljatok szemben, amikor megszentelődésedetek munkáljátok, hanem a szerető s mindent ingyen, azaz mindent a hit alapján adó Istennel! /Jd. 20./ Az ilyen hit nem könnyelműség, hanem a legszentebb komoltság; azért mondja ezt a hitet Judás a legszentebbnak. Szent az, amit Isten ad, Isten Szelleme munkál bennünk! A hitet, bizalmat aközben szívünk magunkba, miközben szemünk Jézuson időzik s kéri szavunk szeretetében bányászik. A hit nem törvény követelése; hanem a szabadság gyermekei merészsége.

A valódi, Istenből belélekedett s nem az emberi értelemmel kisajtolt hit előtt oriási lehetőségek, széles távlatok nyílnak meg, oly széles távlatok, melyeket emberi elme nemcsak felmérni nem tud, hanem elgondolni sem, sejtteni sem képes! Ezért beszélt az Úr a hitnek hegyeket elmozdító hatalmáról; ez nem volt túlzás, sőt - mivel fizikai lehetőségről szólt csak - messze alatta maradt annak, amit valójában várhatunk! S ez a messze távlat azért valószínű, mert a hit nem az emberi képességgel számol, hanem Isten hatalmával! Már Ábrahám előtt a hit csodálatos várakozásaképen jelent meg az az isteni ígéret, hogy Ábráhámmal fogják áldani egymást az összes nemzetek /Gl.3,8/; hogy minden nemzetre kiterjed Ábrahám hitének áldása. Másik földi távlat a hit egységének és a megismerés egységének elérése az egyház által /Ef.4,13; v.8. Filem.6/. Ebből a reménységből az is kiderül, hogy a hit nem magános ügy, hanem társasági hatalom. Az egyik keresztvén hite a másik keresztvén hite által táplálódik, erősül, megszilárdul /R.1,12/. Ezért volt az, hogy Pál oly gyakran hivatkozik arra, hogy valamelyik gyülekezet hitéről messe a világon beszélnek /R.1,8; Ef.1,15 stb/; ezért kíván hallani szereteteinek hitéről /Kl.1,4; 2,5./ A hit látása hitet kelt s így a hit lelepleződése a hitet növeli, kívánt mikor a hit gyűlöletét is világosan látjuk. Az egyház kialakulásában levő igazságossága, mely a valódi sátnál hatalmát meg fogja bukattani, hitből hitbe lepleződik le, azaz úgy éri el célját, hogy a rája törekvők hite lehozza Istentől. Ezt fejezi ki Pál mondása: "Isten igazságossága hitből hitbe lepleződik le." /R.1,17./ Hit által ragadtatott el ének; tudta meg Nőé az elkövetkező ítéletet, hogy felkészüljön rá; született a kihalt nőhő Sárától Izsák s kapta vissza azt apja a Mórián; száradt ki a Vörös Tenger, omlott le Jerikó és a többi

/Hb.11,6.7.11.17.29.31/. Nem a hitnek van olyan hatalma, hogy csodákat tudna tenni, hanem Istennek, kit azonban a mi hitünk indít. A hit megmozgatja Istent, mert szívesen tekint Benne bizó teremtményeire s mert a Benne bizókra, azaz Rá támaszkodókra rá bizza magát. Ez az Istenre gyakorolt hatás azonban nem olyan, mint a varázslás vagy ráolvasás hatása, mely állítólag gépiesen és mindig eredményesen mozditja meg a szellemi világot. Isten mérlegel és belátása szerint határoz; tehát még hitünkkel sem tudunk Istenen uralkodni. Isten tökéletesen megőrzi függetlenségét még a hívővel szemben is. A hit nem is erő kifejtés, mellyel saját akaratunkat átviesszük a szellemvilágra, hanem gyengeség-megmutatás, mely az Erőt, Istent könvörületre indítja. Tehát a betegekért való imádság nem okvetlenül úgy talál meghallgatást, ahogy mi azt elgondoljuk, hanem ahogy Isten jónak látja. Valami, a mi elgondolásunknál kedvezőbb alakban azonban mindig meghallgatást talál az imádság s nem hiában történik, ha őszinte, engedelmes és bizalomból fakadó. Aki imádkozik, annak tudnia kell, hogy nem az imádságnak van mágikus, varázshatalma, melynek Isten vagy a szellemvilág nem állhat ellen; az imádság nem Aladdin csodalámpása, melynek szelleme a lámpa megdörzsölésére megjelenik; hanem Isten gyermekeivé fogadja a Benne bizókat, mint Gl.3,26 mondja: "mindannyian Isten fiai vagyunk a felkent Jézusba vetett hit által", tehát nem minden ember, hanem mindenki, aki a felkent Jézusra rá bizza magát. Az istenfiuságban tehát a végtelen Hatalom a végtelen gyengeséggel találkozik s egyesül. A Hatalom ujonnan szüli a halálra fáradtat. Az istenfiuságban az ember új lehetőségekre ébred rá. Emberek, kik egymást sohasem ösmerték, testvéri, szülő-gyermeki viszonyba jutnak egymással, mint Pál Timóteuszt és Tituszt "valódi gyermekének" nevezheti /Tt.1,4; I.Tm.1,2/, de a hit általi! A hit tesz valakit a mennyben uralkodó Jézus szolgájává s annak megbízásából nemzetek tanítójává /I.Tm.2,7; 4,6/. De a hit viszi véghez azt is, hogy valaki életét ~~szá~~ örömitalként tudja kitölteni az egyház hitének véres áldozatára /Fl.2,17/. Önző, gonosz, gyilkosan gyűlölni tudó emberfajtából magát feláldozó mártírnép születik, mely szeretetből boldogan hal meg Uráért. S az égi Ur, elfogadván az áldozatot, óva terjeszti ki Kezét övéi fölé, úgyhogy mártír-hitük egyúttal paizs is lesz, mely őket a gonosz hatalmától védi, elrejtí /Ef.6,16; I.Tsz.5,8/. Még a gyermekszülésnek is más a jelentősége a hívők életében, mint a hitetlen világban: aki nem fél a gyermekáldástól, hanem a gyermek-neveléssel a hitben, szeretetben és szentségben megmarad, mértékletességet tanúsítva, az az isteni szabadtásnak csodálatos megvilátozásaira legyven elkészülve /I.Tm.2,15/. A hit nemcsak bensőnköt alakítja át, hanem átalakítja a körülöttünk levő világot is Isten jelenlétének és szabadtásainak boldog színhelyévé.

### A hit növekedése és hiánya.

A hit épen úgy, mint a szeretet és a reménység, amellyel I.Ko.13,13 együtt említi, Isten ajándéka. Gl.5,22 a Szellem gyümölcsei közt sorolja elő a szeretet, öröm, békesség, hosszútűrés, jóságosság, derékség, szelidség, mértékletesség társaságában. Tehát a hit épen a Szellem munkája bennünk, mint jóság, szelidség stb; nem az emberi lélekből nőnek ki, hanem Isten termeszti őket az emberi lélek talaján; a Szellem működése nélkül nem terem hit az emberi lélekből, csak hiszékenység. Ami Istentől jön, az él. A hit is élő valami s ami él, az növekedik vagy elhal. II.Ko.10,15 és II.Tsz.1,3 a hit növekedéséről beszélnek. Az előbbi hely szerint Pál úgy várja a korinthusiak lelkében a hit növekedését, mint a gardawárja az elvetett mag kikelését és kifejlődését. Kedvező körülmények közt



szer az egy Krisztusnak megfelelően - mikor ez a Krisztus ki-  
ábrázolódik majd Ővéiben - egy lesz a hit és az Isten Fia meg-  
ismerése /Ef.4,13/. Mikor hitünkkel belenövünk Krisztusba, ak-  
kor belenövünk az egy megismerésbe is. Ha ezt az ismeret-egy-  
séget kívülről parancsolják az emberekre, az mindig mestersé-  
ges és ~~mind~~ hazug lesz, ughogy a lélek levetni igyekszik magá-  
ról; az igazi egységet nem zsinati vagy más emberi parancs al-  
kotja, hanem természetes növekedés eredménye lesz az Istentől  
kijelölt időben. Mivel a hit Krisztussal köt össze, azért a  
hit Krisztus iránt való hűség is és csakugyan a görög pistis  
egyaránt jelent hitet és hűséget. A magyar nyelvben is egy szó  
a köztük, mert hitetlenül el nem hagyni valakit annyi, mint hű-  
telenül nem hagyni el. A "hive" régebbi alakja: "hün". "Hi-  
ven tenni" annyi, mint hűségesen tenni s az Isten hűségeseit  
"hiveknek" nevezzük. Mikor Jézus a képzeteket ostromozza, hogy  
elhagyják a törvény nehezét: az ítéletet /igazságosságot/, ir-  
galmasságot és hitet, utóbbi alatt a hűséget érti. Pál élete  
végén említi, hogy megőrizte a hitet, azaz a hűséget /II.Tm.  
4,7/. Amikor az ember az Istenben való hitet eldobja magából,  
a hűséget dobja el, mert akit egyszer megbízhatónak ismertünk,  
abban kételkednünk többé hűtlenség nélkül nem lehet!

A hit bizony sokszor az emberi hűséggel együtt fog el,  
mint ezt Péter esete mutatja, kiről azt olvassuk, hogy Jézust  
háromszor tagadta meg, mert nem bizott úgvenek diadalában s  
egy szolgáló leány ellenséges fellépése is rettegéssel töltötte  
el. Érdekes, hogy Jézus nem Pétertől követelte a hűséget és  
hitet, hanem könyörgött érte, hogy "ki ne hagyjon a hitét" s ez-  
zel azt igazolta, hogy a hit Isten ajándéka bennünk. Mikor Is-  
tenre nézünk, belélegezzük a hitet; mikor a hullámokra nézünk,  
a hit s vele a hűség elpárolog belőlünk /Lk.22,32/. Világos,  
hogy a hitet nem magunkból kell kipróbálnunk, hanem Istentől  
kapnunk, Istentől belélegeznünk. Ha valaki kételkedik vagy hi-  
tetlen, ne erőlkdjék, hogy higgyen, hanem kérje a hitet is Is-  
tentől! Amit az ember magából erőltet ki, az látszat-hit, holt  
hit s arról lehet megösmerni, hogy nincsenek gyümölcsei, mint  
ezt Jakab helyesen állapítja meg /Jk.2,26/. Az ilyen látszat-  
hitről mondja Pál, hogy próba-nem-álló /II.Tm.3,8/, azaz addig  
tart, míg a nehézségek közt össze nem omlik. Az Istentől kapott  
ellenben a próbák közt megszilárdul és kipróbálttá változik.  
Beszél az apostol célt tévesztő hitről is /I.Tm.6,21; II.Tm.  
2,18/; ez a célttévesztő hit azoknál fordul elő, akik a keresz-  
tvénységet fecsegés tárgyává teszik, vitatkoznak fölé, de  
életükbe, tetteikbe által nem viszik. A próba-nem-álló és célt  
tévesztő hit soha hit nem volt, csak utánszat, értéktelen, üres  
kópia. Más az elfogyatkozó hit, mint a Péteré, más a megtagadott  
hit /~~II.Tm.3,8~~ /I.Tm.5,12/ és más a hittől való eltévelyedés  
/I.Tm.6,10/: ezeknek az embereknek hité valódi volt, de a fel-  
növő gyon, mint a pénzszereget, világszeretet, aggodalmaskodás,  
elnyomták a helyesen ébredő hitet. Júdásé ilyen volt. Ha valaki  
a szeretetet megtagadja, az a hitet tagadja meg s az ilvent az  
apostol rosszabbnak mondja a hitetlennél /I.Tm.5,8/; ilyenek  
azok, akik családjuk tagjairól gondoskodni nem akarnak, akik-  
ben gonosz önzereget ébred fel. Sokkal szelidebb természetű a  
hiányos hit, mely még nem fejlődött ki s nem szilárdult meg; az  
ilyen hívők kételkedése tehát gyermekbetegségnek számít inkább,  
melyet később az illető kúr. /R.14,13; I.Tsz.3,10/. Gonoszabb  
dolog, ha a hívő elhagyja a hit útját s az emberi cselekvés út-  
jára lép, Isten segítségét a maga erőlködésével akarja helyet-  
tesíteni; ez halálos végű is lehet /~~II~~ R.9,32/. Még nem hívő  
embert, mint a ciprusi helytartót bizalmatlanságkeltéssel el-  
lehet forgatni a hittől /Cs.13,8/. Sák ok van, mely a hit elő-  
állítását és megmaradását megakadályozni igyekszik; Sátán vissza-  
akarja tartani az embereket a hittől, vagy kételkedéssel igye-  
kezik megtölteni őket. Azért Jézus aggódva kérde: "Az embernek

Péter úg, mint a  
kialmat

Fia, amikor visszajön, vajjon talál-e hitet a földön?" /Lk. 18,8/. A világban két hatalom harcol egymással: az egyik hitet, bizalmat akar kelteni maga iránt s a jelszava: Figyeltetek! A másik szét akarja rombolni ezt a hitet s a jelszava: Tagadatok! Sokan látszat-híthet jutnak, mert teljes odaadásra, amely a teljes hittel jár, nem hajlandók. Ezek a látszathívők lassankint meghátrálnak s a tagadás mellé állanak. Az igazi hívők kis tábora mind jobban összeszorul, de mennél szűkebb a körük, annál szilárdabb lesz a hitük. A sátán ostromában a többség elesik, a kicsiny nyáj hite növekszik. Az igazi hívők száma oly kicsiny lesz az idők végén, hogy jogos a kérdés: az embernek Fia, mikor visszatér, talál-e még hitet a földön?!

### A hit fokozatai és célja.

Velamikor úgy magvaráztam a mustármag példázatát, hogy a hitből elég egy mustármagnyi s azzal már hagveket lehet elmozdítani helyükből. A német Paul lelkész irásai győztek meg arról, hogy Jézus nem beszélt mustármagnyi hitről, hanem a mustármaghoz hasonló hitről, mely a legkisebb állapotból indul ki, de úgy megnövekszik, mint a mustárbokor, mely a kertti fűtemények közt a legnagyobb lesz. Tehát kezdetnek jó, ha mustármagnyi a hit; de nagy baj, ha annyi marad. Jézus igen is beszél nagy hitről s csodálkozva mondja a pogány százados hitéről, hogy még Izráelben sem talált akkorát. Tehát vannak fokozatok a hitben és nem szabad megelégednünk a kicsiny hittel. A tanítványokat egyenesen szidja azért, hogy kicsiny vagy kevés hitűek /Mt.8,26; v.ö. Mt.6,30; 14,31; 16,8; Lk.12,28/. A kaprnaumi százados hite azért volt nagy, mert magát igen kicsinynek tartotta arra, hogy Jézus hozzá elmenjen és mégis tudta, hogy Jézus nagysága lehajolhat hozzá és megsegíthesi szolgáját /Mt.8,10/. A szirofeniciai asszony hite azért volt nagy, mely megelégedett a ebek sorsával, kik az asztal alatt kapnak enni s mégis tudta, hogy még az ebeknek juttatott rész is elég arra, hogy lánva meggyógyuljon. Mennél alább szállunk mi, annál nagyobb fejlődik ki a hit, amellyel az Urba kapaszkodunk. A hit foka azonban nem attól függ, hogy milyen adagot ad belőle kinek-kinek az Isten, hanem hogy a mustármagnyi hit, mely kezdetben támasd bennünk, mekkora területet hódít meg lelkünkben. Istvánról és Barnabásról olvassuk, hogy hittel teljes férfiak voltak /Cs.6,5,8; 11,14/, ami azt jelenti, hogy minden gondolatukat s elhatározásukat áthetotta az Isten iránt való feltétlen bizalom. A hitnek tehát nincsenek adagjai, csak hódításai. Am a hódításban nemcsak arról van szó, hogy a hívőből mennvit hódít meg a hit, hanem arról is, hogy a hívő mennvit hódít meg az ígéretek világából. Lehet a hitet egészen bírni s akkor hagveket mozdíthat el az ember /I.Ko.13,2/. A rabszolgáknak, ha keresztvének, teljes /egész/ és szolgálatra alkalmas hitet kell felmutatniok földi uraik előtt s ezzel tenniök bizonysgot égi Uruk mellett /Pé.2,10/. De mikor érjük el ezt a teljességet, melyben a szívet egészen betölti s az ígéreteket egészen meghódítja a hit? Erőkes feleletet ad erre a kérdésre Hb.10,22, mely szerint az igaz szív jut a hit teljességéhez; tehát az a szív, amely a hazugságot, a gonoszt egészen kiveti magából, tud hinni is egész valójával. Szív alatt a tudatot értjük, tehát igaz szívű az olyan ember, aki hazugságot, képmutatást, álokoskodást nem tűr tudatában. A hit a megszentelődés mértékében nő. A hitnek tehát mértéke van. A nagy hitet szilárdnak is nevezzük /Kl.2,5; I.Tsz.3,1/; a szilárdság pedig az állhatatosság következménye: aki soká hűségesen megmarad hitében, annak hite nő /Kl.1,23/. A nagy hit másik elnevezése a hitben való gazdagság, mely inkább a szegények része, tehát olyanoké, akik evilág limlomával nem teltek meg. Ezért nehéz a gazdagok-

*Tudatából*

nek a mennyei királyságába bemenni s ezért dicséri Jakab a szegényeket, állítván, hogy Isten azokat választotta ki arra, hogy hitben gazdagok legyenek. /Jk.2,5./ Mennél kevesebb egy lélekben a hitet zavaro, akadályozó, feltartóztató elem, annál több hit helyezkedhetik el benne. A hit olyan folyó, amely addig folyik, míg az edény be nem telik. Aki kevesebb edényt készít, az kevesebbet kap; aki jól kiüríti edényét, szivét, az többet kap belőle. Ebben az értelemben beszél Jézus a hitnek mértékéről s hangoztatja gyakran: Legyen neked hited szerint, azaz hited mértékében! /Mt.9,29/. R.12,3 int, hogy kiki addig jártassa elméjét, ameddig hitének mértéke azt engedti. Ez azt jelenti, hogy ne vállalkozunk többre, mint amennyire hitünk van s vakmerőn a levegőbe ne tegyünk lépéseket. Ne dobja el mankóját az, kinek még nincs Istentől adott hite, hogy meggyógyul. A profétálásnak is ez a szabálya: a hit mértékéhez /analógiájához/ kell alkalmazkodnia annak, hogy mennyire bizak magunkat a kapott profétai látásra /R.12,6/. Ábrahám addig tudott menni a hit mértékét követve, hogy az ígéretet látta az oltárra vitte, tudva, hogy vissza fogja Istentől kapni az áldozatot /Hb.11,17/: ez a hit legnagyobb mértéke volt. Az apostolnak példaképnek kellett lennie a hitben, hogy hallgatói felbátorodjanak a hit útján való járásra /I.Tm.4,12/. A hit fokozatait a kiprobáltság adja meg: minden próbátétellel, melvet kiállottunk, feljebb emelkedünk a hit fokozatain. A kiprobált hit arannyal értékesebb /I.Pt.1,5/; ezért a szenvedést örömmel kell üdvözölni s nem tartani idegennek a gyötrellem tüzet. Az antikrisztusi üldözés fogja adni a legfelsőbb próbát /Jl.13,10/; aki akkor is megőrzi Isten parancsait és Jézus hitét, az méltó lesz az első feltámadásra /Jl.14,12/.

A Szentírás két feltámadásról beszél, első és második feltámadásról. Mindkét feltámadás itélettel jár együtt. Az első feltámadáskor Isten angyalai kimennek s a gyomot kiszedik a buza közül; az együtt élők közül némelyeket az Isten csürcibe takarnak, másokat elhagynak. Ahhoz, hogy részünk legyen az első feltámadásban s az élrageadtatásban, nem kell egyéb, mint végig kitartó hit. "Légy hü /azaz hívó, biztos hívót és hűségeset is jelent/ és neked adom az élet koronáját!" "Égy hü halál-ig!" De ez a "halál-ig" épen a rosta, amely kétfelé rázza a földi egyházak tagjait. Sokan fognak hajótörést szenvedni a hit dolgában /I.Tm.1,19/; sokan fognak elállni, eltévelyedni a hitől /I.Tm.4,1; 6,10/, mert sokak hitét forgatják fel az utolsó üldözések /II.Tm.2,18/. Kevesen iverik el a hit célját: a lelkek szabadulását /I.Pt.1,9/. A lelkek szabadulása a kísértő sátn hatalmából való kimenekülés oda, ahol többé kísértő s üldöző nem él. Ez lesz a megnyugodás, a felüdülés ideje. Most azonban a próbák idejét éljük, melvek hitünket arannyal drágább, értékesebb gyémánttá tesszik.

Azért, lélek, hagyd abba az érzélgést s az igazságokban való tévlen görnyörködést s józanul harcold a hitnek nemes harcát, amíg Mestered nem szólit a diadallal kiállott harcból magához, megdicsérve téged, hogy végig hü voltál, végig kitartottál, a hűséget és hitet végig megőrizted /II.Tm.4,7/. Visszafel s hitnek pajzsát, mert ma még a gonosznek tüzes nyilai repkednek feled. Vigyázz, hogy a könnyebb ut megkivántatásával meg ne mérgezze lelkedet!